

بررسی محدودیت های نیروی انتظامی در پیشگیری از وقوع جرایم (مطالعه موردی: نیروی انتظامی ارومیه)

شیرزاد عیوضی^۱، سجاد احرابی^۲

^۱ کارشناس ارشد حقوق خصوصی، دانشگاه آزاد ایلخچی، آذربایجان شرقی، ایران.

^۲ استادیار، عضو هیات علمی دانشگاه پیام نور، آذربایجان غربی، ایران.

نام نویسنده مسئول:

شیرزاد عیوضی

چکیده

پیشگیری از وقوع جرائم و جلوگیری از فروافتادن افراد در ورطه جرم و گناه یکی از آمال و آرمان های تمام جوامع بشری است. با توجه به حوزه فعالیت ها و تعاریف سازمانی نیروی انتظامی پیشگیری انتظامی عبارت است از اقدامات پلیسی در جهت حمایت از شهروندان آسیب پذیر، افزایش آگاهی های عمومی، نظارت بر اماکن عمومی و افزایش هزینه های ارتکاب جرم. در این مقاله آنچه را که سبب محدودیت های پیشگیری انتظامی از جرائم توسط نیروی انتظامی شهرستان ارومیه می شود را بررسی و راهکارهایی در جهت پیشگیری از جرائم ارائه داده ایم. بدین منظور با استفاده از ابزارهای فیش برداری و مصاحبه حضوری و پرسشنامه های همراه با سوالات متن باز که بر پایه ی فرضیات مطالعه طرح شده اند، از ۵۱ نفر از پرسنل و کارکنان نیروی انتظامی که به روش نمونه گیری در دسترس انتخاب شده اند، محدودیت های مورد نظر را بررسی کنیم. نتایج بدست آمده حاکی از این است که ساختارهای سازمانی نیروی انتظامی وعدم حضور مشهود در محل های جرم خیز و سایر عوامل برای پیشگیری انتظامی محدودیت ایجاد می کند که نیازمند بکارگیری راهکارهایی جدید در ساختار سازمانی نیروی انتظامی همچون راهکارهای جامعه محوری و حمایت قضایی و قانونی از ماموران نیروی انتظامی است. ساختار سازمانی نیروی انتظامی شهرستان ارومیه بیشترین محدودیت را در اجرای پیشگیری انتظامی از جرایم بوجود آورده است. بنابراین، تغییر مکرر ساختار سازمانی و عدم به کارگیری افراد متخصص و با تجربه می تواند از چالش های مهم پیشگیری انتظامی از جرم باشد. عدم تعامل نهادهای ذیربط نیز از مهمترین محدودیت های اجرای پیشگیری از جرایم می باشد. عدم آموزش های لازم و خود قانون نیز از مواردی هستند که از نظر کارکنان پرسنل اهمیت زیادی در تحدید امکانات و توانایی های پرسنل در اجرای امر پیشگیری می باشند.

واژگان کلیدی: پیشگیری از جرم، نیروی انتظامی شهرستان ارومیه، پیشگیری انتظامی، اقدامات.

مقدمه

تدابیر شدید امنیتی، صدور احکام و مجازات‌های شدیدتر و احداث زندان‌های بیشتر هر چند ممکن است در کوتاه مدت منجر به کاهش نسبی جرایم و ایجاد امنیت گردد، ولی تحقیقات نشان داده است که اثربخشی و کارایی این سیاست‌ها پایدار و بلند مدت نبوده است. لذا پیشگیری از وقوع جرم به خصوص پیشگیری توسط نیروی انتظامی که مؤثرترین، کارآمدترین و قابل اتکاترین راه مبارزه با رفتار کجروانه و ناهنجاری‌های اجتماعی بوده و جایگاه ارزشمندی در سیاست‌های جنایی دارد و این امر ضرورت بررسی و تحلیل ساز و کارهای درونی پلیس و تعامل آن با دیگر بخش‌های نظام سیاسی به جهت ایفای هرچه بهتر رسالت خطیر آن در تأمین امنیت عمومی جامعه را می‌طلبد که بر پایه اقدامات پلیسی در جهت حمایت از شهروندان آسیب‌پذیر، افزایش آگاهی‌های عمومی، نظارت بر اماکن عمومی و افزایش هزینه‌های ارتکاب جرم مبتنی است. متولی اصلی این نوع پیشگیری، نیروی انتظامی است که جهت تحقق آن، بایستی رویکرد جدیدی را نسبت به وظایف سنتی خود اتخاذ کند، زیرا پیشگیری انتظامی عمدتاً مبتنی بر تدابیر و اقدامات کنشی، پیش جنایی است و حال آنکه وظایف سنتی پلیس عمدتاً در برگیرنده اقدامات واکنشی، پس جنایی، در جهت کشف و تعقیب مجرمین است. بنابراین مجموعه تدابیر و اقدامات کنشی و واکنشی نیروی پلیس که با حمایت از افراد در معرض خطر، افزایش آگاهی‌های عمومی، نظارت بر اماکن عمومی، افزایش هزینه‌های ارتکاب جرم و مداخله پس از وقوع جرم و مداخله پس از وقوع جرم در صدد پیشگیری از ارتکاب جرم در جامعه است. [۱۰]، [۱۲].

لذا از آنجایی که نیروی انتظامی در حیطه انجام وظایف خود محدودیت دارد، ضرورت داشت که محدودیت‌های پیشگیری انتظامی شهرستان ارومیه را تحلیل و بررسی کرد تا بتوان راهکارهایی جهت پیشگیری بیان نمود که این سازمان بتواند نقش خود را در این امر به نحو احسن انجام دهد و از ارتکاب اینگونه جرایم در محدوده شهرستان ارومیه پیشگیری گردد. تحقق اهداف پیشگیری کیفری و غیرکیفری توسط نیروی انتظامی و در نهایت تحقق اهداف پیشگیری انتظامی منوط به تبیین و استفاده از رویکردها و راهکارهای کاربردی و ساختاری جدیدی در نیروی انتظامی است، بنابراین ضروری بنظر می‌رسد تا بسترهای لازم برای شکل‌گیری یک راهبرد مبتنی بر پیشگیری انتظامی از جرایم توسط نیروی انتظامی شهرستان ارومیه را فراهم ساخته شود و این بستر سازی نیازمند آگاهی از مطلوبیت‌ها و محدودیت‌های نیروی انتظامی در امر پیشگیری است.

بررسی محدودیت‌ها و ارائه راهکارهای کارکردی و ساختاری برای موفقیت در پیشگیری از ارتکاب جرم و آموزش همگانی و ارتقای سطح آگاهی مردم و استفاده از ظرفیت و توان همه سازمان‌های دولتی می‌تواند از گام‌های ضروری در رسیدن به جامعه امن باشد. هدف از ارائه این نوشتار بررسی محدودیت‌های نیروی انتظامی شهرستان ارومیه در اجرای عمل پیشگیری از وقوع جرایم از دیدگاه و زبان مدیران و کارکنان و پرسنل محترم نیروی انتظامی است تا با شناخت این محدودیت‌ها، راهکارهای مناسبی ارائه داده و سطح امنیت شهرستان را افزایش دهیم.

امید است در پایان این مطالعه به پرسش‌های زیر پاسخ داده شود.

۱- نیروی انتظامی برای ایفای نقش خود در پیشگیری از جرایم به کمک و همکاری چه سازمانهایی نیاز دارد؟ آیا تعامل لازم بین آنها وجود دارد؟

۲- محدودیت‌های اجرایی نیروی انتظامی ارومیه در پیشگیری از جرایم چیست؟

در این نوشتار ابتدا تعاریفات اولیه و گزیده‌ای از ادبیات تحقیق ارائه شده است، سپس محدودیت‌های بیان شده توسط کارکنان و پرسنل تحلیل شده و راهکارهای عملی برای بهبود این محدودیت‌ها ذکر شده و در نهایت در بخش نتیجه‌گیری نتایج مورد نظر اخذ شده است. بخش پیوست نیز فرم سوالات پرسشنامه استفاده شده در این مطالعه می‌باشد تا در تحقیقات بعدی توسط افراد استفاده شود.

۱- ادبیات تحقیق

جرم: جرم در لغت به معنای گناه، بزه و خطا بوده و از جرم به ذنب، اثم، سیئه، عصیان و معصیت نیز تعبیر می‌شود. در اصطلاح عبارت است از هر نوع عملی که در شرع ممنوع، و دارای کیفر دنیوی، همچون حد، تعزیر، قصاص، دیه و کفاره و یا اخروی باشد؛ خواه در ارتباط با خود مجرم باشد، مانند ترک نماز و روزه و نوشیدن شراب و یا در ارتباط با دیگری، همچون ضرب و جرح و کشتن کسی، بنابراین، جرم در اصطلاح فقهی مرادف معصیت است [۳].

اگر در نظر گرفته شود که جرم، تخطی از نظام هنجاری جاری در جامعه است که از طریق قانون جزا می‌تواند قابل پیگرد باشد، می‌توان جرم را هر عملی تعریف کرد که توسط قانون موجب اعمال کیفر از طرف مقام قضایی است. پیروان این رویکرد هر عملی را که بر خلاف اخلاق و عدالت اجتماعی باشد جرم می‌نامند و هدف از تدوین قوانین کیفری را جلوگیری از رفتارهایی می‌دانند که به نحوی به جامعه و افراد آن آسیب می‌رساند و نظم اجتماعی را مختل می‌کند [۵].

رویکرد جامعه شناختی جرم عمدتاً بر نظریات دور کیم استوار است. اگر چه این نظریات عمدتاً پیچیده هستند اما تأثیر آن ها در جرم شناسی، غیر قابل انکار است. بر اساس این نظریه همانطور که قبلاً نیز توضیح داده شد "جرم پدیده طبیعی است و از فرهنگ، تمدن و فضاهای هر اجتماعی ناشی می شود" [۱۵].

نیروی انتظامی: در سال ۱۳۷۰ مجلس شورای اسلامی با ادغام پلیس شهری، ژاندارمری و کمیته انقلاب اسلامی، نیروی انتظامی را تشکیل داده است. براساس قانون جدید، پلیس ایران جزیی از ستاد نیروهای مسلح و وابسته به وزارت کشور و در تبعیت از رهبری معظم انقلاب قرار دارد [۱۳].

براساس ماده ۲ قانون نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران، هدف این نیرو، استقرار نظم و امنیت و تأمین آسایش عمومی و فردی و نگهداری و پاسداری از دستاوردهای انقلاب اسلامی در چهارچوب این قانون در قلمرو کشور جمهوری اسلامی ایران است (ماده ۲ قانون نیروی انتظامی) تأمین نظم و آسایش عمومی و فردی و پیشگیری از وقوع جرم و برخورد با جرایم مشهود، ارائه خدمات مشاوره و راهنمایی و انجام آموزش های همگانی و پیشگیری اجتماعی از وقوع جرم از طریق نهادها و شبکه های محلی از وظایف این نیرو به محسوب می شوند [۱۶].

پیشگیری: پیشگیری در لغت به معنای جلوگیری، دفع و جلوگیری از وقوع جرم می باشد. پیشگیری از وقوع جرم در دو بحث جزای عمومی و جرم شناسی به صورت متفاوت بررسی می شود. در جرم شناسی پیشگیری از وقوع جرم را می توان در هر وضعیتی که از وقوع جرم جلوگیری می شود بحث کرد؛ مثل ایجاد محیط امن برای فرزندان، ایجاد آموزش و پرورش و غیره، اما حقوق جزای عمومی، پیشگیری از وقوع جرم را در بحث اهداف اعمال مجازات ها و اقدامات تأمینی بررسی می کند [۲۰].

به تعبیر پروفیسور گسن « جرم شناسی پیشگیری شاخه ای از جرم شناسی کاربردی است که موضوع آن تعیین موثر ترین وسایل برای تأمین پیشگیری از جنایت در مقیاس کل جامعه یا یک جمعیت محدودتر مثلاً یک شهر، ناحیه ای از شهر، خارج از ارعاب عمومی به وسیله تهدید کیفری است [۱۵].

به موجب مفهوم موسع از پیشگیری هر آنچه علیه جرم باشد و در مبارزه با بزهکاری مورد استفاده قرار گیرد، پیشگیری محسوب می شود. بر این مبنا می توان گفت مجازات، ترمیم خسارات مجنی علیه، فردی کردن مجازات بوسیله قاضی، پیشگیری هستند. [۷].

نجفی ابرند آبادی (۱۳۸۲) عقیده دارد که پیشگیری وضعی آزادیهای فردی را از طریق تحدید فضاهای عمومی و محیط های مورد نظر، با حضور عوامل و نهادهای دولتی و خصوصی متولی و متخصص تأمین امنیت و نهادهای مشارکتی محلی، محدود می کند. لذا از آنجا که در این نوع پیشگیری اصل بر پایش رفتار و حرکات افراد بوده و به کیفیت زندگی خصوصی افراد مرتبط است، حقوق انسان ها خدشه دار می شود [۲۱].

ابراهیمی و رجبی (۱۳۸۹) در مقاله ای تحت عنوان پیشگیری در نظریه های جرم شناسی و گستره محدودیت های آن به بیان محدودیت های جامعه و دولت را در پیشگیری از جرم پرداخته و هزینه های بالا و عدم تعامل مناسب بخش های مختلف دولتی را از جمله عوامل تحدید پیشگیری بر شمرده است [۱].

وروایی (۱۳۸۴) عدم آموزش و توجه جدی بلند مدت به امر پیشگیری را از جمله محدودیت های آن حوزه بر شمرده و بیان کرده است که اگرچه مقامات پلیس ایران با تأسیس پلیس پیشگیری، درصدد افزایش فرهنگ و اخلاق حرفه ای پیشگیری از جرم بوده اند، اما هنوز از لحاظ عملی، طرح ها و عملیات های پیشگیری، در سطح کلان انجام نشده است. علاوه بر موضوع فوق ذهنیت مسئولان امر نیز نسبت به این موضوع باید دگرگون شود [۲۲].

حسینی مقدم و جریانی (۱۳۸۸) در یک مطالعه موردی مربوط به کلاتنری های شهرستان کرج، در مقاله ای تحت عنوان بررسی محدودیت های اجرایی پلیس در پیشگیری انتظامی از جرم، با استفاده از ابزار پرسشنامه، محدودیت های نیروی انتظامی آن شهرستان را بررسی کرده و ساختار و سازمان موجود را اولین اولویت در ایجاد محدودیت بر شمرده است [۱۸].

بابایی و نجیبیان (۱۳۹۰) در مقاله ای تحت عنوان چالش های پیشگیری وضعی از جرم چالش هایی را که موجب محدودیت بر اجرای پیشگیری جرم می شومند را بر شمرده است. از جمله این چالش ها "مقابله ی محافظه کارانه با جرم، عدم شمول جرایم غیر عمدی، فرصت مدار بودن، عدم شمول همه آماج ها، عدم شمول همه بزهکاران، جابجایی جرم و غیره" می توان اشاره کرد [۴].

۲- ابزار و روش ها

ابزار مورد استفاده در این مطالعه پرسشنامه و سوالات متن باز همراه با مصاحبه حضوری است. حجم نمونه با استفاده از فرمول ککران با دقت ۰/۷ بوده و برابر با ۵۱ نفر می باشد که از بین کارکنان، مدیران و پرسنل کلاتنری های نیروی انتظامی شهرستان ارومیه به

روش در دسترس انتخاب شده اند. پرسشنامه های استفاده شده در پیوست موجود می باشند. پرسشنامه مورد استفاده از مقاله مقدم و جربانی (۱۳۸۸) و با اندکی تصرف استفاده شده است.

۳- روش تجزیه و تحلیل

بنابر نوع داده ها و سوالات پرسیده شده و جواب های اخذ شده و اینکه مطالعه از نوع کیفی و تشریحی است، داده ها و اطلاعات کدگذاری شده و گزینه هایی با بیشترین فراوانی به عنوان گزینه های پاسخ برای سوالات تشریحی در نظر گرفته شده و اطلاعات جمع آوری شده مورد بررسی قرار گرفتند. ملاک اندازه گیری نسبت فراوانی پاسخ ها به کل پاسخ ها می باشد.

۳-۱- نتایج و یافته های آماری پژوهش

عواملی چون ساختار سازمانی، نحوه آموزش، انگیزه نیروها، قانون و عدم همکاری سازمانهای دیگر از جمله مشکلات سد راه اجرای پیشگیری از وقوع جرم در سطح شهر می باشد و با توجه به نظر سنجی های انجام شده از ۵۱ نفر از پرسنل نیروی انتظامی نتایج زیر حاصل شده اند.

➤ ۲۴ درصد از مسئولان و کارکنان اجرایی معتقدند که قوانین محدودیتی در کار پیشگیری به وجود نیاورده است و لکن ۷۶ درصد این نیروها معتقدند که قوانین در امور پیشگیری محدودیت ایجاد می کند و می بایستی قوانین متناسب با شرایط جامعه تغییر یابد.

➤ ۱۴ درصد از مسئولان و کارکنان بخش پیشگیری معتقدند که ساختار سازمانی محدودیتی در کار پیشگیری به وجود نیاورده است و لکن ۸۶ درصد نیز معتقدند که ساختار سازمانی فعلی در امور پیشگیری محدودیت ایجاد می کند و باید ساختار سازمانی تعبیر یابد.

➤ ۲۹ درصد مصاحبه شوندگان ساختار سازمانی را برای امر پیشگیری کافی ندانسته و ۲۴ درصد نیز از عدم تخصیص نیروها در تخصص های مورد نیاز انتقاد داشتند.

➤ ۲۰ درصد کارکنان و مسئولان مصاحبه شونده نحوه آموزش را در پیشگیری انتظامی از جرم مؤثر نمی دانند و ۱۶ درصد معتقدند که عدم توجه به آموزش همگانی باعث ایجاد محدودیت در امر پیشگیری از جرم می شود و ۶۴ درصد نیز از نحوه آموزش کارکنان نیروی انتظامی انتقاد داشته و همین مسئله را در پیشگیری انتظامی از جرم مؤثر می دانستند.

➤ ۴ درصد مصاحبه شوندگان نقش و تأثیر انگیزه را در پیشگیری انتظامی از جرم مؤثر نمی دانند و ۶۰ درصد عدم حمایت قضایی و مدیریتی را سبب از بین رفتن انگیزه و در نتیجه باعث محدودیت در پیشگیری انتظامی از جرم می دانند و ۲۶ درصد نیز کم بودن امور رفاهی را سبب از بین رفتن انگیزه و همچنین ۲۴ درصد هم معتقدند که عدم گزارش صحیح مردم به ۱۹۷ باعث عدم رغبت کارکنان به امور پیشگیری شده و در این امر ایجاد محدودیت می کند.

➤ ۳۰ درصد از وضعیت موجود اظهار رضایت نموده و عدم تعامل با نهادهای دولتی را در پیشگیری انتظامی مؤثر نمی دانند و ۶۰ درصد نقش تعامل پلیس را با نهادهای دولتی را در پیشگیری از جرم مؤثر دانسته و ۱۰ درصد نیز نقش شورا برای هماهنگی پلیس با نهادهای دولتی را در پیشگیری انتظامی از جرم مؤثر دانسته اند.

➤ ۲۰ درصد از وضعیت موجود اظهار رضایت نموده و عدم تعامل با نهادهای غیردولتی را در پیشگیری انتظامی مؤثر نمی دانند، ۷۰ درصد نقش تعامل پلیس را با نهادهای غیردولتی را در پیشگیری از جرم مؤثر دانسته و ۱۰ درصد نیز نقش یک شورا برای هماهنگی پلیس با نهادهای غیردولتی را در پیشگیری انتظامی از جرم مؤثر ارزیابی کرده اند.

۳-۲- راهکارهای نیروی انتظامی ارومیه در پیشگیری از جرایم

پلیس پیشگیری شهرستان ارومیه نیز با توجه به وظیفه خود در حفظ نظم و آرامش و پیشگیری از وقوع جرم در سطح شهرستان دو راهکار اساسی را برای پیشگیری و مقابله با جرایم در نظر گرفته است. این دو راهکار شامل راهکارهای ساختاری و راهکارهای کاربردی می باشند که هر کدام از این راهکارها دارای زیر بخش های مستقل و جداگانه ای می باشند.

از جمله راهکارهای ساختاری در حال اجرا توسط پلیس پیشگیری در ارومیه را می توان به استفاده از ماموران متخصص در ساختار نیروی انتظامی، حمایت قانونی قضایی بیشتر از ماموران نیروی انتظامی، الزامی نمودن تشکیل پرونده شخصیت، تشکیل و به کارگیری پلیس قضایی اشاره کرد که در این نوشتار مجال توضیح بیشتر ندارند. راهکارهای کاربردی مورد نیاز در نیروی انتظامی شهرستان شامل راهکارهای جامعه محوری، راهبرد انعطاف صفر، تمرکز بیشتر بر ساعات نقاط جرم خیز شهر، افزایش اعتماد عمومی مردم به پلیس، افزایش سرعت و

دقت در زمینه پیشگیری از وقوع جرم، استفاده از فناوری‌های نوین در کشف و پیشگیری از وقوع جرم، حضور به موقع در مکان‌های احتمالی وقوع جرم قبل از وقوع آن بر اساس گزارشات نیرو و گزارشات مردمی، آموزش دانش آموزان و کودکان در مدارس برای پیشگیری از وقوع جرم و تبعات و خسارات و عواقب آن، ایجاد تبلیغات مناسب در سطح شهر و دعوت به آرامش در مواقع حساس، همراهی همشهریان در جشن‌ها و مناسبت‌های دینی و ملی و پیشگیری از وقوع احتمالی جرم و چندین راهکار عملی و کاربردی دیگر اشاره کرد.

نتیجه گیری

ساختار سازمانی نیروی انتظامی شهرستان ارومیه بیشترین محدودیت را در اجرای پیشگیری انتظامی از جرایم بوجود آورده است. بنابراین، تغییر مکرر ساختار سازمانی و عدم به کارگیری افراد متخصص و با تجربه می تواند از چالش های مهم پیشگیری انتظامی از جرم باشد لذا ساختار سازمانی طوری طراحی شده است که برای روسای کلانتری پیش بینی مشاور نشده است. هر فرمانده باید چندین مشاور سازمانی و غیر سازمانی در حوزه مسائل اجتماعی، مددکاری اجتماعی، روان شناسی و آسیب شناسی اجتماعی به خصوص جرم شناسی داشته باشند. وظیفه اصلی این متخصصان نیز می تواند رصد امور انجام شده و در حال انجام در هر بخش تخصصی باشد با وجود این شرایط رئیس کلانتری اطلاعات به روز از حوزه تحت کنترل خود دارد و با توجه به این اطلاعات می تواند تصمیم گیری مطلوب و متناسب با شرایط را داشته باشد.

ساختار و سازمان فعلی در امور پیشگیری محدودیت ایجاد می نماید و اگر هم ساختار عوض شود نیروهایی که در این ساختار بکارگیری می شوند تخصص لازم را ندارند. به نظر می رسد کارکنان کلانتری از تغییرات مکرر در ساختار کلانتری رضایت نداشته و آنرا سبب عدم آرامش در شغل خود و عامل اساسی محدود کننده اجرایی در پیشگیری انتظامی از جرایم می دانند.

عدم تعامل نهادهای دولتی و غیر دولتی مطابق به شدت مشاهده می شود و اگر بخواهیم یک شورای پیشگیری از جرم با شرکت نهادهای دولتی و غیر دولتی ایجاد شود باید نقش آن در ساختار سازمان تعیین شده و جایگاه ویژه آن در سازمان تعریف گردد. بدیهی است که کلیه این امور نیاز به جایگاه و ساختار سازمان و پیش بینی چگونگی ارتباط آن با سازمان می باشد. البته می توان در این زمینه از مطالعات تطبیقی با سایر کشورها نیز استفاده نمود.

اکثر کارکنان از نحوه آموزش خود و دیگر کارکنان انتقاد داشته و این مسئله را در پیشگیری انتظامی از جرم مؤثر می دانستند همانگونه که در بالا اشاره شد تحقق این امر نیاز به تجدیدنظر در ساختار سازمان می باشد و همچنین توجه به آموزش های عملی کارکنان از طریق توسل به فن آوری های جدید در آموزش، استفاده از اساتید روان شناس و جامعه شناس و یا استفاده از زندانیان و مجرمان توصیه می شود. بسیاری از کارکنان نیز عدم توجه به آموزش همگانی را باعث ایجاد محدودیت در امر پیشگیری از جرم می دانند. این مسئله نیز می بایستی در دستور کار پلیس پیشگیری قرار گیرد بر کسی پوشیده نیست که در صورتی که آموزش همگانی در حمل سلاح سرد انجام نشود موفقیتی به دست نمی آید و هم اکنون آموزش همگانی مربوط به پیشگیری از جرائم فقط در نمایشگاه ها اتفاق می افتد و در صورت فراگیر شدن آموزش های همگانی می توان به نتایج پیشگیرانه آن امیدوار بود.

عدم حمایت قضایی، سبب از بین رفتن انگیزه و در نتیجه باعث محدودیت در پیشگیری انتظامی از جرم می شود توجه به این نکته که سر انگشتان نیروی انتظامی می بایستی مورد حمایت قضایی باشند نکته ای است که مدیران نیروی انتظامی باید در فکر ساز و کار قانونی برای ایجاد قوانین متناسب با آن باشند. همچنین وضع دستورالعمل های مناسب جهت توزیع پاداش های مالی به تناسب انجام امور پیشگیرانه و یا کشف و به نتیجه رساندن پرونده های انتظامی، در ایجاد انگیزه کارکنان مهم است چیزی که هم اکنون برای کشف مواد مخدر انجام می شود که آن هم به دلیل تأخیر در پرداخت اثر خود را از دست داده است.

کارکنان خواهان حمایت های قانونی از کارکنان می باشند. این مسئله در سؤال انگیزه ای که در بالا به آن اشاره شد هم مورد تأکید قرار گرفته است بنابراین همانگونه که در بالا نیز اشاره شد می بایستی فرماندهان ساز و کار قانونی ایجاد قوانین متناسب برای این منظور باشند.

قوانین مختلف نیز در اجرای پیشگیری از جرم محدودیت ایجاد می نمایند و می بایست توسط عده ای از کارشناسان انتظامی و قضایی مورد تجدیدنظر قرار گیرند تا محدودیت های آن شناسایی و برطرف گردد.

نقش تعامل پلیس با نهادهای دولتی و غیردولتی و تأثیر آن در اجرای پیشگیری انتظامی از جرم مؤثر می باشد نتایج تحقیق مشخص نمود که نقش یک شورا برای هماهنگی پلیس با نهادهای دولتی و غیر دولتی ضروری است و این شورا اجرای پیشگیری انتظامی از جرم را تسهیل می نماید. کار اصلی یک مامور به عنوان یک مدیر تعامل و ارتباط با دیگر مبادی ذی ربط است و این امر به سادگی به دست نمی آید و نیاز است که ساز و کار لازم برای آن پیش بینی شود تا یک مدیر بتواند در فضای بوجود آمده به راحتی مطالب خود را منعکس نموده و همگان را برای پیشبرد امور مربوط به پیشگیری از جرم بسیج نماید.

باتوجه به وظایف بسیار مهم و سنگین نیروی انتظامی، بایستی در جذب پرسنل این نیرو دقت بیشتری معمول گردد و برای اینکه یک مأمور نیروی انتظامی وظیفه رسیدگی و کنترل طبقه خاصی از افراد بزهکار را برعهده داشته باشد بایستی از بین پرسنل باتجربه ای که دوره های لازم را تحت نظر متخصصین مربوط طی نموده و از لحاظ روانی و جسمانی شایستگی لازم را داشته باشد.

به منظور تعدیل عوامل زمینه ساز بزهکاری و در نتیجه مشاهده سیر نزولی آمار جرایم، تشکیل پرونده شخصیت متهم (نه فقط محکومان به حبس)، در تمام مراحل دادرسی و اتکا به این پرونده جهت صدور حکم، لازم و ضروری است.

حضور مشهود نیروی پلیس در سطح جامعه از یک سوی هزینه ارتکاب جرم را در نزد بزهکاران احتمالی بالا می‌برد و از سوی دیگر احساس ترس از جرم را در میان شهروندان جامعه کاهش می‌دهد همچنین حضور مشهود در محل‌های جرم خیز موجب حفظ نظم و آرامش است. کندی نیروهای پلیس و تصمیمات نادرست آنها نه تنها باعث کاهش تلفات و هزینه‌ها نمی‌گردد بلکه می‌تواند منجر به افزایش اثرات و تبعات اینگونه بحران‌ها گردد.

پیوست:

جدول ۱: نقش قانون در محدودیت های اجرایی از دیدگاه ماموران و کارکنان نیروی انتظامی

ردیف	مؤلفه ها
۱	حمایت نکردن از کارکنان در مشکلات قضایی باعث بی اعتمادی کارکنان به سازمان می گردد.
۲	قانون اختیارات مأموران را در بسیاری از موارد محدود کرده است.
۳	قوانین زیاد با همدیگر هم پوشانی ندارند همین مسئله محدودیت ایجاد کرده است.
۴	قانون برای ورود به منزل محدودیت ایجاد می کند.
۵	حمایت قضایی برای ضابطان وجود ندارد همین مطلب در اجرای پیشگیری از جرم محدودیت ایجاد کرده است.

جدول ۲: نقش قانون در محدودیت های اجرایی از دیدگاه ماموران و کارکنان نیروی انتظامی

ردیف	مؤلفه ها
۶	قانون بکارگیری سلاح محدودیت ایجاد کرده است.
۷	قانون صحیح است اجرای آن سلیقه ای است همین سلیقه ای عمل کردن محدودیت ایجاد کرده است.
۸	قانون محدودیتی ایجاد نکرده است.

جدول ۳: حدودیت ساختار سازمانی در پیشگیری از دیدگاه ماموران و کارکنان نیروی انتظامی

ردیف	مؤلفه ها
۱	ساختار سازمانی در نظر گرفته شده برای پیشگیری از جرم بسیار ضعیف است.
۲	کمبود نیروهای متخصص سازمان را رنج می دهد.
۳	افراد با توجه به تخصص هایی که دارند به کار گرفته نمی شوند.
۴	پایین آوردن جایگاه های سازمانی سبب گردیده که کلانتری ها از نعمت افراد باتجربه محروم شوند.
۵	ساختار طوری باشد که بتوان از افراد کارشناس صاحب نظر به عنوان مشاور در امر پیشگیری به کار گرفت.
۶	عدم تطابق امکانات، حقوق و ابزار با مأموریت ها در ساختار سازمانی
۷	عدم توجه به بهداشت جسمانی و روانی در ساختار سازمانی
۸	ساختار سازمانی تقویت کننده امر بروکراسی است.
۹	عدم توجه به گشت های پیاده در ساختار
۱۰	ساختار ناجا خوب است ولی نیروهای متخصص و کارآمد کم است.

جدول ۴: تاثیر نحوه آموزش بر پیشگیری از دیدگاه ماموران و کارکنان نیروی انتظامی

ردیف	مؤلفه ها
۱	نحوه آموزش در دانشگاه علوم انتظامی و آموزشکده های ناجا توجه و نهادینه سازی افکار نظامی بوده این مطلب بعد از خروج از دانشگاه برای سازمانی که با مردم سر و کار دارد کاربرد نداشته و می بایستی دروس ارتباطات، روان شناسی، مردم شناسی، جامعه شناسی و حقوقی تقویت شود.
۳	در تقسیم مشاغل توجه به آموزش های تخصصی و رسته ها نمی شود.
۴	توجه به آموزش همگانی در جامعه باید مورد توجه قرار گیرد.

جدول ۵: تاثیر نحوه آموزش بر پیشگیری از دیدگاه ماموران و کارکنان نیروی انتظامی

ردیف	مؤلفه‌ها
۵	نهادینه سازی آموزش کارکنان بسیار مهم است و آموزش های نهادینه نشده در پیشگیری انتظامی از جرم محدودیت ایجاد می کند.
۶	هر چند وقت یکبار، کارکنان از نظر سطوح کارکردی و تخصص کنترل شوند و در صورت نیاز آموزش ها مجددا تکرار شود.
۷	توجه به آموزش های مجازی برای افزایش مهارت دانشجویان و دانش آموزان ضروری است.
۸	توجه به آموزش های مدیریتی برای افسران و حتی درجه داران کم است حتی درجه دار پلیس هم با مدیریت خوب می تواند در پیشگیری انتظامی از جرم مؤثر باشد.
۹	آموزش کارکنان در پیشگیری انتظامی محدودیت ایجاد نمی کند.

جدول ۶: تاثیر انگیزه بر پیشگیری از جرم از دیدگاه کارکنان و ماموران نیروی انتظامی

ردیف	مؤلفه‌ها
۱	حمایت اقتصادی، روانی، اجتماعی، قضایی از سوی روسا و مراجع قضایی به صورت مطلوب صورت نمی گیرد.
۲	عدم برخورد قاطع مراجع قضائی با خلاف کاران موجب تضعیف روحیه کارکنان شده و در نتیجه باعث محدودیت در پیشگیری انتظامی از جرم می شود.
۳	عدم توجه به شان و جایگاه اجتماعی کارکنان در جامعه
۴	کمبود امکانات سازمان ما در مقابل سازمان های دیگر باعث از بین رفتن انگیزه و در نتیجه باعث محدودیت در پیشگیری انتظامی از جرم می شود.
۵	حقوق کارکنان با این همه درگیری در سطح شهر و اطراف شهر و همچنین در نگهداری از مرزها واقعاً کم می باشد و انگیزه کارکنان را می گیرد.
۶	فشاردگی کار و کمبود نیروی انسانی با انگیزه باعث محدودیت پیشگیری انتظامی از جرم می شود.
۷	جابه جایی زود به زود نیروها انگیزه را از بین می برد.
۸	تشویق و تنبیه بی مورد سبب بی انگیزگی کارکنان می گردد.
۹	رابطه بازی در سازمان زیاد است.
۱۰	در صورتی که مأمور کار را درست هم انجام دهد مردم بعضاً به ۱۹۷ زنگ می زنند و معکوس جلوه می دهند.
۱۱	فرم تشویقی مربوطه به کشف کالای قاچاق مواد مخدر یا رد رشوه اجرا نمی شود یا خیلی کند اجرا می شود.
۱۲	انگیزه در پیشگیری انتظامی از جرم تأثیر ندارد

جدول ۷: تأثیر عدم تمایل نهادهای دولتی به همکاری مطلوب با پلیس بر اجرای پیشگیری از جرم از دیدگاه کارکنان و ماموران نیروی انتظامی

ردیف	مؤلفه‌ها
۱	عدم وجود شورایی با شرکت کلیه روسای ادارات شهرستان و حتی در سطح عالی نیروی انتظامی باعث عدم انسجام لازم در پیشگیری انتظامی شده است.
۲	همه نهادهای دولتی می بایستی برای تولید امنیت دست به دست هم دهند تا تلاش های پلیس ثمر بدهد.
۳	آموزش و پرورش در داخل مدارس جهت پیشگیری جوان ها و نوجوان ها برای رو آوردن به مواد مخدر تلاش مضاعفی داشته باشند.
۴	در بعضی موارد ادارات دولتی به خاطر حفظ منافع خود همکاری خوبی با مأموران انتظامی ندارند.
۵	گزارشات عوامل شهرداری به پلیس می تواند در پیشگیری از جرم به پلیس کمک کند.
۶	برای استعلام املاک در صورتی که اداره ثبت و اسناد در ارسال جوابیه کوتاهی کند یا دیر انجام دهد، باعث می شود که پرونده تشکیل شده در کلاتری بلا تکلیف بماند.
۷	اداره برق باید موظف شود تا از تجهیزات خود به خوبی محافظت کند تا امکان سرقت کمتر شود.
۸	نهادهای دولتی اکثراً با نیروی انتظامی همکاری خوبی دارند.
۹	عدم تعامل با ادارات دولتی در پیشگیری انتظامی از جرم، محدودیت ایجاد نمی کند.

منابع و مراجع

- [۱] ابراهیمی، ش.، رجبی، ا.، (۱۳۸۹) آموزه های حقوقی. دانشگاه علوم اسلامی رضوی، شماره ۱۳.
- [۲] الیاسی، ر.، (۱۳۸۶) بایسته های دادرسی باتاکید بر پلیس فصلنامه دانش انتظامی.
- [۳] اصفهانی، ر.، (۱۳۸۹) معجم الفاظ القرآن. قم اسماعیلیان انتشارات بی تا.
- [۴] بابایی، م.، نجیبیان، ع.، (۱۳۹۰) چالش های پیشگیری وضعی از جرم. مجله حقوقی دادگستری، سال ۷۵، شماره ۷۵، ۱۷۲-۱۴۷.
- [۵] سمیعی، ح.، (۱۳۳۳) حقوق جزا. چاپ چهارم. تهران انتشارات بی جا.
- [۶] شامبیاتی، ه.، (۱۳۸۰) حقوق کیفری اختصاصی جلد اول چاپ ششم تهران انتشارات امیر کبیر.
- [۷] شامبیاتی، ه.، (۱۳۹۱) حقوق جزای فقه تهران انتشارات مجد.
- [۸] شفیع آبادی، ن.، (۱۳۹۰) سرمایه گذاری داخلی، بیکاری و جرم. نشریه حقوق شماره ۴۸.
- [۹] صانعی، پ.، (۱۳۷۱) حقوق جزای عمومی جلد دوم چاپ چهارم نشر دانشگاه ملی.
- [۱۰] عبدالخالقی، ف.، (۱۳۹۲) راهکارهای پیشگیری از جرایم علیه اشخاص توسط نیروی انتظامی در شهرستان خوی. پایان نامه کارشناسی ارشد حقوق جزا دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات آذربایجان غربی.
- [۱۱] غفوری، غ.، (۱۳۵۹) انگیزه شناسی جنایی چاپ اول تهران دانشگاه ملی.
- [۱۲] قالیباف، م.، انصاری زاده، پ.، (۱۳۸۸) بررسی و تحلیل نقش کانون های جرم خیز در وقوع جرایم شهری شماره ۱۰ فصلنامه مطالعات پیشگیری از جرم.
- [۱۳] قانون نیروی انتظامی مصوب (۱۳۶۹، ۴، ۲۷) شهردانش موسسه مطالعات و پژوهش های حقوقی.
- [۱۴] کی نیا، م.، (۱۳۶۹) جامعه شناسی جنایی. تهران انتشارات دانشگاه تهران.
- [۱۵] گسن، ر.، (۱۳۷۸) جرم شناسی پایشی ترجمه دکتر مهدی کی نیا نشر علاه طباطبایی.
- [۱۶] گل محمدی خامنه، ع.، (۱۳۸۵) مدیریت پیشگیری از جرم. تهران. انتشارات معاونت آموزش دعا.
- [۱۷] لایحه پیشنهادی قانون ارجاع به تعیین وظایف و تشکیلات امنیت کشور (مصوب ۱۳۶۲/۶/۸).
- [۱۸] حسینی مقدم، سید علی.، جربانی، ح.، (۱۳۸۸) بررسی محدودیت های اجرایی پلیس در پیشگیری انتظامی جرم (مطاله موردی کلانتری های شهرستان کرج) فصلنامه علمی- پژوهشی انتظام اجتماعی، سال اول، شماره چهارم، ۱۲۶-۹۹.
- [۱۹] معین ازغدی، ز.، (۱۳۸۶) پیشگیری از جرم در سیاست جنایی ایران. پایان نامه یکارشناسی ارشد حقوق جزا و جرم شناسی دانشگاه مازندران.
- [۲۰] نادری، م.، (۱۳۹۰) پیشگیری از جرم پایان نامه کارشناسی ارشد حقوق جزا و جرم شناسی دانشگاه تربیت مدرس.
- [۲۱] نجفی ابرند آبادی، ع.ح.، (۱۳۸۲) پیشگیری عادلانه از جرم؛ علوم جنایی، مجموعه مقالات در تجلیل از استاد آشوری.
- [۲۲] وروایی، ا.، (۱۳۸۴) پلیس جامعه محور، تهران، انتشارات سازمان عقیدتی سیاسی ناجا.